

Buro de Brug Rapporten

Archeologisch bureauonderzoek
Nieuw Baarnstraat 1 en 7 te Baarn

Gemeente Baarn

BdB rapport B16-292

Definitief, 18 juli 2016

Inhoud

Samenvatting	3
Administratieve gegevens	4
1. Inleiding	5
1.1. Algemeen	5
1.2. Onderzoeksmethode	5
2. Bureauonderzoek en archeologische verwachting	10
2.1. Beleid	10
2.2. Landschappelijke karakteristieken	10
2.3. Archeologische situatieschets	11
2.4. Historische situatieschets	12
2.5. Versturende bodemingrepen in het verleden	13
2.6. Archeologische verwachting op basis van het bureauonderzoek	14
3. Conclusies en advies	15
4. Geraadpleegde literatuur	15
4.1. Digitale bronnen	15
4.2. Literatuur	16

Bijlage 1: Ontwerp

Colofon

Projectcode :	B16-292
Opdrachtgever:	De Bunte Vastgoed
Uitvoerder:	Buro de Brug
Locatie:	Nieuw Baarnstraat 1 en 7 te Baarn
Auteur:	Drs. ing. C. Sueur
Autorisatie:	drs. J.W.M. Oudhof

Samenvatting

Het archeologisch onderzoek aan de Nieuw Baarnstraat 1 en 7 te Baarn is opgezet als een bureauonderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van De Bunte Vastgoed. De aanleiding tot dit onderzoek is de voorgenomen realisatie van nieuwbouw op de kavels nummer 1 en 7 aan de Nieuw Baarnstraat te Baarn. Deze locatie was eerder bebouwd en in gebruik voor wonen en werken; de oude bebouwing is gesloopt en het terrein ligt nu braak.

In 2008 heeft het voormalige ARC hier voor nummer 7 al een bureauonderzoek uitgevoerd. Deze resultaten zijn door Buro de Brug aangevuld en daar waar nodig geactualiseerd voor de kavel met de huisnummers 1 en 7.

De aanleiding tot dit onderzoek is de geplande nieuwbouw aan de Nieuw Baarnstraat 1 en 7.

Het plangebied is gelegen binnen de bebouwde kom van Baarn, op de overgang van een stuwwal (de Utrechtse Heuvelrug) naar een rivierdal (van de Eem). Vanwege de ligging binnen de bebouwde kom is de locatie niet gekarteerd. Er is daardoor geen informatie beschikbaar over de bodemopbouw, geomorfologie en de archeologische trefkans. In de (directe) omgeving zijn echter meerdere archeologische vondsten bekend, waaronder aardewerk uit het Neolithicum (ten noorden), grafheuvels uit de periode Neolithicum – Bronstijd (ten westen) en een huisplattegrond en andere bewoningssporen uit de Middeleeuwen (ten oosten). De locatie was tot het einde van de 19e eeuw onbebouwd. Vanaf het begin van de 20e eeuw is de locatie zeer intensief in gebruik geweest, waarbij diverse bodemverstorende activiteiten hebben plaatsgevonden, zoals het plaatsen en slopen van bouwwerken, aanleggen van kelders en ingraven van brandstoftanks. Ook de laatst aanwezige gebouwen zijn geheel gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw.

Hoewel de trefkans op archeologische resten niet goed kon worden vastgesteld, is het gezien de landschappelijke context en de archeologische vondsten in de directe omgeving van het plangebied niet uit te sluiten dat het plangebied een middelhoge- tot hoge archeologische trefkans heeft. Of er nog archeologische resten aanwezig zijn, hangt af van de diepte van de verstoringen en de intactheid van het bodemprofiel.

In 2008 deed het ARC de aanbeveling om voor het plangebied aan de Nieuw Baarnstraat 7 een archeologische begeleiding uit te laten voeren, aangezien vervolgonderzoek in de vorm van booronderzoek op dat moment vanwege de bebouwing niet praktisch was. Het is niet duidelijk of de gemeente een selectiebesluit heeft genomen over dit deelgebied.

Conform het geldende bestemmingsplan is archeologisch onderzoek op deze locatie niet noodzakelijk. In de adviesmemo d.d. 4 juli 2016 geeft de archeologisch adviseur van de gemeente aan dat Vestigia concludeert dat conform het geldende bestemmingsplan het vooronderzoek niet hoeft te worden voortgezet. Derhalve adviseert Buro de Brug dan ook verder geen archeologisch onderzoek uit te laten voeren voor voorgenomen ingreep. Bovenstaand advies dient beoordeeld te worden door de bevoegde overheid.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, geldt een meldingsplicht conform Artikel 53 van de Monumentenwet.

Administratieve gegevens

Projectnaam	Archeologisch bureauonderzoek Nieuw Baarnstraat 1 en 7
Opdrachtgever	De Bunte Vastgoed
Contactpersoon	-
Uitvoerder/ Projectleider	Buro de Brug Drs. ing. C. Sueur c.sueur@burodebrug.nl 020-4866685
Projectcode Buro de Brug	B16-292
Bureauonderzoek	drs. ing. C. Sueur (archeoloog/senior prospector)
Bevoegd gezag	Gemeente Baarn
Deskundige van de bevoegde overheid	dr. R.M. van Heeringen (Vestigia)
Provincie, gemeente en plaats plangebied	Provincie Utrecht, gemeente Baarn, Nieuw Baarnstraat 1 en 7
Locatie/toponiem	Nieuw Baarnstraat 1 en 7
Kaartbladnummer (topo 1:25.000)	32A
RD-coördinaten van het plangebied	Coördinaten Nieuw Baarnstraat 1: noord: X147902 Y469361 zuid: X147894 Y469321
	Coördinaten Nieuw Baarnstraat 7: noord: X147925 Y469316 zuid: X147911 Y469288
Oppervlakte plangebied	Nieuw Baarnstraat 1: ca. 450 m ² Nieuw Baarnstraat 7: ca. 1500 m ²
Huidig grondgebruik	Braakliggend terrein (oude bebouwing is gesloopt)
OZM-nummer¹	Nieuw Baarnstraat 1: 4008133100 Nieuw Baarnstraat 7: 4008141100
Geplande ingreep	Nieuwbouw winkels/horecaruimtes met appartementen op locatie van voormalige woonhuizen, winkels en bedrijfspanen
Rapportversie	Definitief
Datum	18 juli 2016

¹ Landelijk onderzoeksmeldingsnummer dat bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE/ARCHIS) moet worden aangevraagd bij aanvang van archeologisch onderzoek.

1. Inleiding

1.1. Algemeen

Het archeologisch onderzoek aan de Nieuw Baarnstraat 1 en 7 te Baarn is opgezet als een bureauonderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van De Bunte Vastgoed. De aanleiding tot dit onderzoek is de voorgenomen realisatie van nieuwe winkels/horeca en woningen/appartementen op de kavels nummer 1 en 7 aan de Nieuw Baarnstraat te Baarn. Er worden geen kelders aangelegd. Zie bijlage 1 voor het ontwerp. Deze locatie was eerder bebouwd en in gebruik voor wonen en werken; de oude bebouwing is volledig gesloopt en het terrein ligt nu braak.

Het doel van een bureauonderzoek is het verkrijgen van inzicht in de bekende en te verwachten archeologische waarden in en om het plangebied. Op basis van de verkregen informatie wordt een archeologisch verwachtingsmodel voor de onderzoekslocatie opgesteld, waarbij wordt beschreven of er archeologische resten aanwezig (kunnen) zijn in het plangebied en of de voorgenomen werkzaamheden deze kunnen bedreigen.

In 2008 heeft het voormalige ARC hier voor nummer 7 al een bureauonderzoek uitgevoerd. Deze resultaten zijn door Buro de Brug aangevuld en daar waar nodig geactualiseerd voor de kavel met de huisnummers 1 en 7.

Het plangebied ligt aan de westzijde van de Nieuw Baarnstraat, op de hoek met en ten noorden van de Amaliaaan. De noordzijde van het terrein wordt begrensd door de bebouwing van Nieuw Baarnstraat 9. De westzijde wordt begrensd door de woning en tuin van de Amaliaaan 2. Het plangebied ligt nog net binnen de historische kern van Baarn, aan een van de doorgaande wegen (Amaliaaan) die vanaf de kern richting de Eem lopen. De Nieuw Baarnstraat is echter van recente datum, en is gerelateerd aan de inrichting en ontwikkeling van het parklandschap bij paleis Soestdijk.

Het plangebied is weergegeven in afbeelding 1, 2, 3 en 4.

Afbeelding 1: Foto van het plangebied. Links de hoek Nieuw Baarnstraat-Amaliaaan; rechts het kavel nr7. Bron: Google Maps.

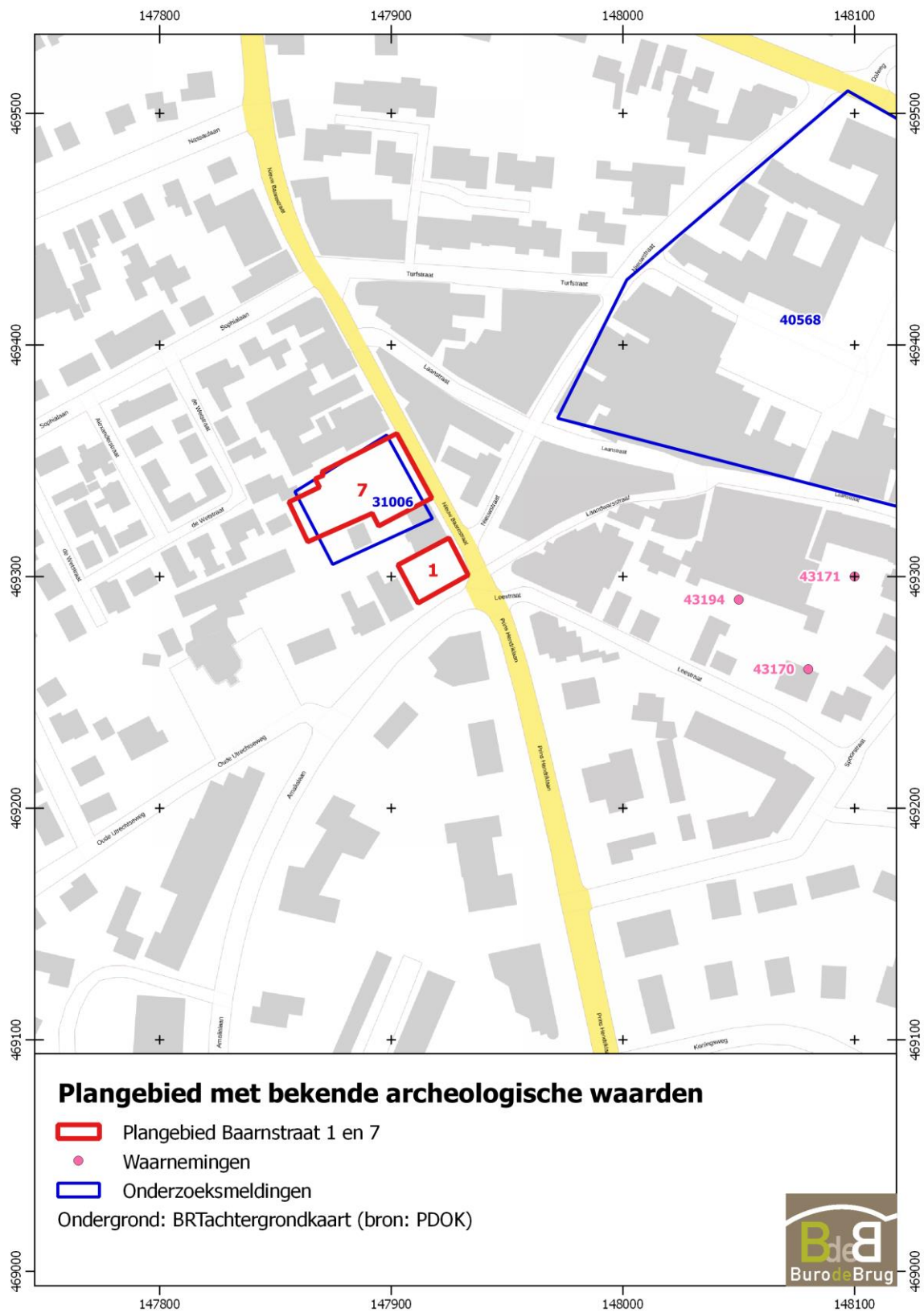
1.2. Onderzoeksmethode

Het bureauonderzoek heeft tot doel - op basis van bestaande landschappelijke, archeologische en historische bronnen - een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen voor het plangebied. Op basis van de resultaten zal een aanbeveling worden gedaan over de wijze van omgang met eventuele archeologische waarden in het plangebied. Het resultaat is een standaardrapport, dat is opgesteld volgens de richtlijnen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.3) en de gemeentelijke eisen.

Voor het verzamelen van gegevens met betrekking tot reeds bekende archeologische-
bouwhistorische- en bodemkundige waarden van het plangebied, zijn de volgende bronnen geraadpleegd.

- AHN
- Archis3
- AMK

- Archief Eemland
- Bodemkaart 1:50000
- Gemeentelijke monumentenlijst Baarn
- Geomorfologische kaart 1:50000
- Google Maps
- Historische kaarten en GIS:
 - Kadastrale minuutplan 1832
 - Bonnebladen 1873 en jonger
 - HisGIS
 - CultGIS
- Historische Kring Baerne (www.historischekringbaerne.nl)
- Literatuur
- MIP-lijsten
- PDOK
- Rijksmonumentenlijst
- Utrechts Archief
- Topotijdreis.nl

Afbeelding 3: Planlocatie met bekende archeologische waarden.

Afbeelding 4. Luchtfoto van de huidige situatie.

2. Bureauonderzoek en archeologische verwachting

2.1. Beleid

Het plangebied heeft op het Bestemmingsplan Baarn Centrum (zie www.ruimtelijkeplannen.nl) uit 2010 geen dubbelbestemming archeologie. Strikt juridisch gezien is hier derhalve geen archeologisch onderzoek noodzakelijk. De geldende bestemmingen zijn: 'gemengd' (artikel 11), 'bedrijf' (artikel 3) en 'horeca' (artikel 16). In geen van deze artikelen zijn eisen ten aanzien van archeologisch onderzoek opgenomen. Op grond van het bestaande bestemmingsplan geldt dus geen omgevingsvergunningplicht ter bescherming van eventuele archeologische waarden.

Op basis van de erfgoedverordening is het echter verboden om de bodem dieper te verstoren dan 30 cm op een archeologisch verwachtingsgebied. De oppervlaktecriteria hangen samen met de verwachtingszones conform de AMK en IKAW. Het is niet verboden om de grond dieper dan 30 cm te roeren in een gebied met lage archeologische verwachtingswaarde wanneer het te verstoren gebied kleiner is dan 10.000 m², of; in een gebied met een middelhoge archeologische verwachtingswaarde wanneer het te verstoren gebied kleiner is dan 2.500 m², of; in een gebied met hoge archeologische verwachtingswaarde wanneer het te verstoren gebied kleiner is dan 100 m².²

De aanwezige bebouwing is reeds gesloopt. Dit betekent dat er geen bouwhistorische waarden meer aanwezig zijn. Er zijn dus geen Rijksmonumenten, provinciale monumenten, MIP-lijsten of gemeentelijke monumenten.

Cultuurhistorisch worden van gemeentewege beleidsmatig geen eisen gesteld aan activiteiten binnen het plangebied. Eventuele cultuurhistorische waarden binnen het plangebied zijn gesloopt.

2.2. Landschappelijke karakteristieken

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Baarn. Bodemkundig en geomorfologisch is het daarom niet gekarteerd.

Bron	Informatie
Geomorfologie ³ (1:50.000)	Niet gekarteerd (bebouwd)
Bodemkunde ⁴ (1:50.000)	Niet gekarteerd (bebouwd)

Ondanks dat het plangebied niet is gekarteerd, kan de landschappelijke ligging wel worden afgeleid uit historische kaarten en archeologische onderzoekslocaties in de omgeving.

Het plangebied bevindt zich aan de westzijde van de kern van Baarn, aan de voet van de Baarnse Berg. Van Malssen beschrijft in 2008 het plangebied als volgt:

Baarn ligt op de flank van het noordelijk deel van de Utrechtse Heuvelrug, op de overgang naar het rivierdal van de Eem. De Utrechtse Heuvelrug vormt de westrand van het glaciaal bekken van de Gelderse Vallei. Dit gletsjerdal met bijbehorend stuwwallen-complex is gevormd tijdens het Saalien (370.000 – 130.000 jaar geleden). In die periode werden Noord- en Midden-Nederland bedekt door landijs uit Scandinavië. In Midden-Nederland werden oudere, fluviatiele afzettingen door dit landijs opgestuwd, waardoor deze stuwwallen ontstonden. De fluviatiele afzettingen bestaan overwegend uit grove zanden en grinden. Het smeltwater van het landijs, dat veel zand en grind vervoerde, vormde zogenaamde fluvioglaciaal afzettingen. Aan de buitenzijde van de stuwwallen in Midden-Nederland stroomde het water af naar het oerstroombekken van de Rijn. Hierbij werden grote puinwaaiers afgezet, ook wel sandrs genoemd. De sandrafzettingen behoren tot de Formatie van Drenthe en zijn ondergebracht in het Laagpakket van Schaarsbergen. Het gestuwde

² http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/historie/Baarn/48261/48261_1.html

³ Stichting voor Bodemkartering 1982.

⁴ Stichting voor Bodemkartering 1986.

materiaal bestaat uit verschillende oudere formaties en is daarom niet ondergebracht in een formatie. Tijdens de laatste ijstijd, het Weichselien (115.000 – 10.000 jaar geleden), ontstonden sneeuwsmeltwaterdalen, omdat het smeltwater door de permafrost niet de grond in kon. Deze dalen bevatten door de afwezigheid van permafrost geen water meer en staan daarom bekend als droge dalen. Tegen de flanken van de stuwwallen werd dekzand afgezet. Ook in de windluwte achter de stuwwallen bleef dekzand liggen. De dekzanden gelegen tegen en achter de stuwwallen worden gordeldekzanden genoemd. Deze dekzanden behoren tot de Formatie van Bortel en zijn ondergebracht in het Laagpakket van Wierden. Tijdens het Holoceen (vanaf 10.000 jaar geleden) raakte het landschap begroeid en vond er nauwelijks nog erosie plaats (De Mulder et al. 2003, Berendsen 2004). Op de geomorfologische kaart staat de locatie aangegeven als bebouwing. De onderzoekslocatie ligt aan de oostzijde van de stuwwal. Hierdoor is het waarschijnlijk dat op de onderzoekslocatie gordeldekzanden aanwezig zijn. Dit lijkt te worden bevestigd door een door Milieutechniek ZVS Eemnes BV in 2008 uitgevoerd verkennend bodemonderzoek.⁵ Op de bodemkaart is de locatie eveneens niet gekarteerd en staat deze aangegeven als bebouwing. Rondom deze eenheid liggen verschillende bodemtypen, waaronder haarpodzolen, hoge enkeerdgronden en duinvaaggronden. Het is niet met zekerheid te zeggen welke van deze bodemtypen op de onderzoekslocatie aanwezig is. Bij het verkennend bodemonderzoek is in een aantal boringen grind aangetroffen, wat te interpreteren is als stuwwalmateriaal.

Uit het AHN (www.ahn.nl) kan worden afgeleid dat het plangebied aan de voet van de Baarnse Berg (top c. 29 meter + NAP) ligt. De hoogte binnen het plangebied bedraagt c. 9,40 + NAP.

2.3. Archeologische situatieschets

Van Malssen beschrijft in 2008 het plangebied als volgt:

De locatie ligt op de flank van de Utrechtse Heuvelrug. Het is onbekend of de locatie op de stuwwal zelf ligt of op gordeldekzand. Voor de archeologische trefkans maakt dit weinig tot geen verschil. De stuwwal heeft volgens de IKAW een middelhoge tot hoge archeologische trefkans. Op de CHS van de provincie Utrecht is het plangebied niet archeologisch gewaardeerd. Op basis van verschillende archeologische vondsten in Baarn en omgeving is vast komen te staan dat de vroegste bewoning in de omgeving van de onderzoekslocatie dateert uit het Mesolithicum. Op de onderzoekslocatie zelf zijn vooralsnog geen archeologische resten aangetroffen. In de directe omgeving echter wel. In het westen (op ca. 1,5 km) ligt op de flank van de stuwwal een aantal grafheuvels uit de periode Neolithicum – Bronstijd (monumentnr. 238 en 465).⁶ Iets ten oosten (op ca. 100 m) zijn in Archis2 twee waarnemingen opgenomen, waarbij het gaat om een bootvormige huisplattegrond die wordt gedateerd in de 8e- tot 12e eeuw (waarnemingsnr. 43.194) en een kuil met bewoningsresten uit de 9e- tot 12e eeuw, die was afgedekt door een akkerlaag (waarschijnlijk een esdek) met daarin 14e-eeuwse resten (waarnemingsnr. 43.170). Bij een booronderzoek van ARC bv in 2008 (Thijs & Wullink 2008) zijn op ca. 300 m ten noorden van de onderzoekslocatie aardewerkscherven uit het Neolithicum aangetroffen (waarnemingsnr. 410.534). De middeleeuwse kern van Baarn (een archeologisch monument van hoge waarde, monumentnr. 12.260) bevindt zich op ca. 500 m.

In aanvulling hierop is te melden dat aan de Laanstraat, ten oosten van het plangebied, in 2010 door Vestigia⁷ een archeologisch onderzoek is uitgevoerd. Op basis van het bureauonderzoek kon een verwachting worden opgesteld voor bewoningsresten uit de vroege prehistorie (Mesolithicum –

⁵ Verkennend bodemonderzoek aan de Nieuw Baarnstraat 7, 7a t/m 7d te Baarn, uitgevoerd in opdracht van Eemland Wonen te Baarn.

⁶ Een derde grafheuvel is niet gedateerd.

⁷ Onderzoeksmeldingsnr. 40568

Neolithicum) en de Late Middeleeuwen tot in de Nieuwe tijd verwachten. Tijdens het veldonderzoek zijn echter geen vondsten aangetroffen uit deze periode en ook geen intacte bodem of archeologische niveaus. De ondergrond van het parkeerterrein is vermoedelijk afgegraven bij de aanleg en destijds opgehoogd met schoon zand. Op basis van de onderzoeksresultaten is dan ook geadviseerd geen nader archeologisch onderzoek uit te laten voeren.

Uit de bronnen blijkt dat de echte structurele bewoning pas vanaf de 12^e eeuw lijkt plaats te vinden, zoals in hoofdstuk 2.4 wordt beschreven.

2.4. Historische situatieschets

Algemene historische schets

De gemeente Baarn geeft op haar website een adequate algemene beschrijving van de historie van Baarn (www.baarn.nl/historie), evenals Archief Eemland. Beide beschrijvingen zijn hieronder gecombineerd.

De oorsprong van het dorp Baarn gaat terug tot in de twaalfde eeuw. Deze eerste nederzetting lag in de omgeving van de Leestraat en bestond uit maximaal 20 boerderijen.

In die tijd werden de bestaande dorpen te klein door de groei van de bevolking. Doordat elk dorp in grote mate in eigen behoefte voorzag, moest men over een omliggend gebied van voldoende grootte beschikken om in de behoefte aan brandstof te kunnen voorzien en om het vee te kunnen weiden. In en rond de twaalfde eeuw ontstonden daardoor vele nieuwe nederzettingen, waaronder waarschijnlijk ook het huidige Baarn.

Pas in de veertiende eeuw verplaatst de kern van het dorp zich in de richting van de Brink, waar in de eerste helft van diezelfde veertiende eeuw de Pauluskerk is gebouwd. Omstreeks 1350 verleent de bisschop van Utrecht de inwoners van Baarn stadsrechten. Het recht van poorterij heeft Baarn nooit gekregen. Baarn heeft daarom nooit een muur of wal om het dorp heen gehad.

Baarn bleef eeuwenlang een kleine agrarische nederzetting van circa 300 inwoners, met akkerbouw en schapenhouderij als belangrijkste bron van inkomsten. Rond 1500 had Baarn negenhonderd inwoners.

In de Gouden Eeuw, van 1600 tot 1672, stond Amsterdam centraal in de ontwikkeling van Baarn. Baarn was vergeleken bij het grote Amsterdam slechts een dorp, maar wel een aantrekkelijk dorp voor de hoofdstedelijke kooplieden en patriciërs. Zij lieten tot ver in de achttiende eeuw weelderige zomerverblijven en jachthuizen bouwen op grote stukken land in Baarn.

Een echte groei ontstond tussen het einde van de achttiende eeuw en circa 1830. Toen telde Baarn zo'n 1800 inwoners. Fabrieken werden gevestigd en men bouwde bijbehorende arbeiderswoningen. Belangrijk voor de verdere groei van Baarn was de aanleg van de Oosterspoorlijn in 1874, die liep van Amsterdam door het Gooi, via Baarn en Amersfoort richting Zutphen. Na de aanleg van de spoorlijn Amsterdam-Amersfoort in 1874, nam de handel en industrie toe en werd Baarn van een agrarisch dorp een villadorp. Veel welgestelde mensen, grotendeels afkomstig uit Amsterdam, kwamen zich hier tijdens de zomermaanden of permanent vestigen en lieten ruime villa's bouwen op grote kavels. Vele families die in het buitenland (Indië) rijk waren geworden, kozen Baarn als hun laatste aardse woonoord.

Historie van het plangebied

In CultGIS wordt het gebied omschreven als oude zandontginning met nederzettingssporen die kunnen dateren uit de periode 400-1500 (zie <http://landschapinnederland.nl/bronnen-en-kaarten/cultgis>). Op de website van De Tastbare Tijd (www.provincie-utrecht.nl/chat) wordt het plangebied landschappelijk gerekend tot de Stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug en cultuurtechnisch tot het Wilhelminapark.

Op de oudst beschikbare detailkaart - de Kadastrale Minuutplan 1811-1832 - staat binnen het plangebied geen bebouwing. Zie afbeelding 5. Tot het einde van de 19^e eeuw is het plangebied onbebouwd. Het terrein is in gebruik als akker, gelegen aan de voet van de Baarnse Berg. Na 1890

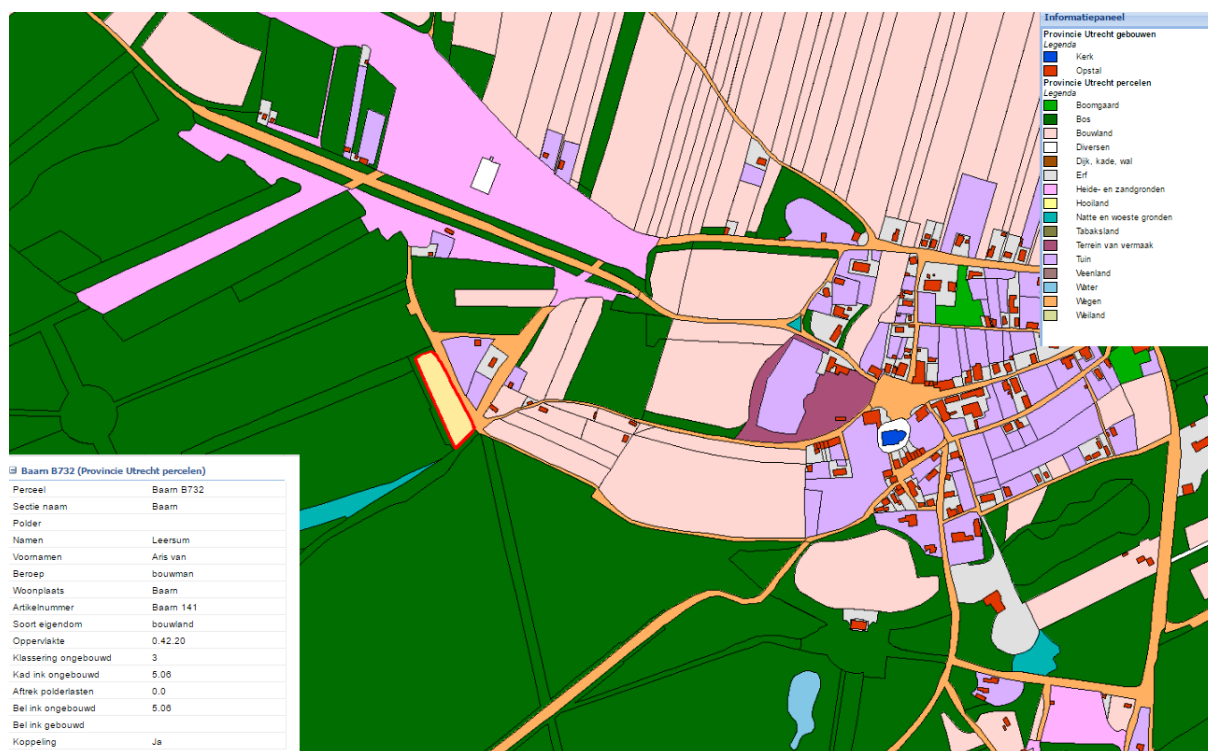
verschijnt hier de eerste bebouwing en in de jaren die volgen, wisselt de bebouwing binnen het plangebied sterk (zie www.topotijdreis.nl). Dat betekent dat er veel is gebouwd en gesloopt in de afgelopen 100 jaar.

Van Malssen beschrijft in 2008 kavel 7 in het plangebied als volgt:

Tot het einde van de 19e eeuw was de onderzoekslocatie onbebouwd. Op de locatie is vanaf het begin van de 20e eeuw veel bedrijvigheid geweest: vanaf 1922 lag er een ondergrondse brandstoftank, vanaf 1928 stond er een benzinepompinstallatie. Verder waren er een metaalslijperij (1948 – 1953), een timmerwerkplaats (1950), een autopechbedrijf (1953) en tussen 1955 – 1974 een benzine-servicestation gevestigd.

In 1952 zijn op het binnenterrein twee ondergrondse opslagtanks voor brandstof geïnstalleerd, in 1955 uitgebreid met een derde opslagtank. In 1994 zijn de tanks gesaneerd (gereinigd en opgevuld met zand). De bodem is rond deze ondergrondse tanks licht vervuild. Momenteel zijn de panden op de locatie in gebruik als winkels en opslagruimtes.

Op huisnummer 1 heeft een woonhuis met winkel (slagerij Luijten) gestaan (www.archiefzeeland.nl). Dit is recentelijk gesloopt.

Afbeelding 5: Kadastrale Minuutplan met plangebied binnen het rode kader. (bron: www.hisgis.nl).

2.5. Versturende bodemingrepen in het verleden

Het plangebied ligt aan de Nieuw Baarnstraat te Baarn. Kavel 7 is geheel bebouwd geweest en was bovendien deels onderkelderd. Verder bevinden zich op de onderzoekslocatie drie ondergrondse opslagtanks.⁸ Kavel 1 kende in de afgelopen eeuw wisselende bebouwing, zoals uit www.topotijdreis.nl blijkt. Alles is uiteindelijk gesloopt.

⁸ N. van Malssen 2008.

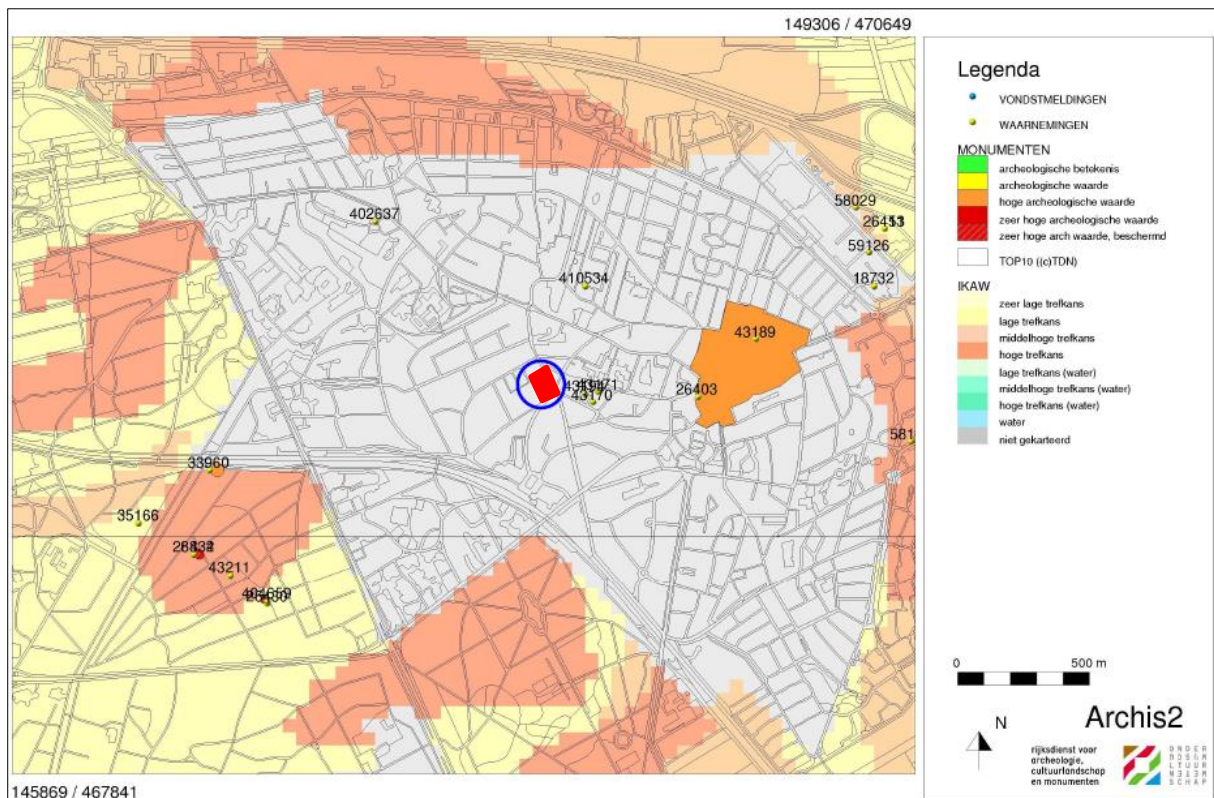
2.6. Archeologische verwachting op basis van het bureauonderzoek

Het gemeentelijke bestemmingsplan bestempelt het plangebied tot zone zonder archeologische waarde of verwachting.

Op basis van de verkregen informatie kan wel een meer gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel voor het plangebied worden opgesteld. Het plangebied is gelegen op de overgang van de oostelijke flank van de Utrechtse Heuvelrug en het rivierdal van de Eem. Het plangebied is vanwege de bebouwing niet gewaardeerd op de IKAW (zie afb 6), maar in de directe omgeving is de archeologische trefkans middelhoog tot hoog. Vanwege de landschappelijke context zou de locatie - in ongerepte staat - naar alle waarschijnlijkheid een hoge archeologische trefkans op archeologische resten vanaf het Mesolithicum hebben. De vondsten uit de omgeving ondersteunen deze hypothese, meer concreet voor de periode Mesolithicum – Bronstijd en vanaf de Middeleeuwen. Uit de tussenliggende periode zijn in de omgeving geen vondsten bekend.

Tot het eind van de 19e eeuw was de locatie onbebouwd, maar sindsdien is het plangebied intensief gebruikt, waarbij de bodem in de bovenste lagen ernstig is verstoord door de afwisselende bouw en sloop van gebouwen en door aanleg van ondergrondse brandstoftanks en de onderkeldering van een aantal panden. Of er tegenwoordig nog daadwerkelijke archeologische resten aanwezig zijn, hangt af van de dikte van het bodemprofiel binnen het plangebied.

Op grond van het bureauonderzoek is er gerede twijfel over de intactheid van een eventuele archeologische laag. Bovendien is de trefkans gering. Enkel wanneer er sprake is van een esdek-profiel, zou de archeologische verwachting gehandhaafd kunnen worden. In andere gevallen adviseert Buro de Brug het terrein vrij te geven.

Afbeelding 6: de IKAW. Het plangebied is niet gekarteerd, maar de omliggende zone is roze-rood (hoge verwachting). Bron: Archis2. Ontleend aan: Van Malsen 2008.

3. Conclusies en advies

Het plangebied is gelegen binnen de bebouwde kom van Baarn, op de overgang van een stuwwal (de Utrechtse Heuvelrug) naar een rivierdal (van de Eem). Vanwege de ligging binnen de bebouwde kom is de locatie niet gekarteerd. Er is daardoor geen informatie beschikbaar over de bodemopbouw, geomorfologie en de archeologische trefkans. In de (directe) omgeving zijn echter meerdere archeologische vondsten bekend, waaronder aardewerk uit het Neolithicum (ten noorden), grafheuvels uit de periode Neolithicum – Bronstijd (ten westen) en een huisplattegrond en andere bewoningssporen uit de Middeleeuwen (ten oosten). De locatie was tot het einde van de 19e eeuw onbebouwd. Vanaf het begin van de 20e eeuw is de locatie zeer intensief in gebruik geweest, waarbij diverse bodemversturende activiteiten hebben plaatsgevonden, zoals het plaatsen en slopen van bouwwerken, aanleggen van kelders en ingraven van brandstoftanks. Ook de laatst aanwezige gebouwen zijn geheel gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw.

Hoewel de trefkans op archeologische resten niet goed kon worden vastgesteld, is het gezien de landschappelijke context en de archeologische vondsten in de directe omgeving van het plangebied niet uit te sluiten dat het plangebied een middelhoge- tot hoge archeologische trefkans heeft. Of er nog archeologische resten aanwezig zijn, hangt af van de diepte van de verstoringen en de intactheid van het bodemprofiel.

In 2008 deed het ARC de aanbeveling om voor het plangebied aan de Nieuw Baarnstraat 7 een archeologische begeleiding uit te laten voeren, aangezien vervolgonderzoek in de vorm van booronderzoek op dat moment vanwege de bebouwing niet praktisch was. Het is niet duidelijk of de gemeente een selectiebesluit heeft genomen over dit deelgebied.

Conform het geldende bestemmingsplan is archeologisch onderzoek op deze locatie niet noodzakelijk. In de adviesmemo d.d. 4 juli 2016 geeft de archeologisch adviseur van de gemeente aan dat Vestigia concludeert dat conform het geldende bestemmingsplan het vooronderzoek niet hoeft te worden voortgezet. Derhalve adviseert Buro de Brug dan ook verder geen archeologisch onderzoek uit te laten voeren voor voorgenomen ingreep.

Bovenstaand advies dient beoordeeld te worden door de bevoegde overheid.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, geldt een meldingsplicht conform Artikel 53 van de Monumentenwet.

4. Geraadpleegde literatuur

4.1. Digitale bronnen

www.ahn.nl
www.archiefeemland.nl
<https://zoeken.cultureelerfgoed.nl> (voorlopig webadres van Archis3)
www.baarn.nl
www.dinoloket.nl
www.easy.dans.knaw.nl
www.geologievannederland.nl
www.hisgis.nl
www.historischekringbaerne.nl
www.landschapinnederland.nl/bronnen-en-kaarten/cultgis
www.pdok.nl
www.provincie-utrecht.nl/chat
www.rijksmonumenten.nl
www.rijksoverheid.nl
www.ruimtelijkeplannen.nl
www.utrechtsarchief.nl

4.2. Literatuur

Bakker, H. de & A.W. Edelman-Vlam, 1976: De Nederlandse bodem in kleur. STIBOKA Wageningen.

Bakker, H. de & J. Schelling, 1989: Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus. Staring centrum Wageningen

Berendsen, H.J.A., 2004: De vorming van het land. (Fysische geografie van Nederland), Assen.

Booy, F. en G. Brouwer (eds), 2014: Duizend jaar Baarn - Geschiedenis van een Eemlands dorp, in: Baerne, Historische Kring Baerne.

Gaasbeek, F., J. van 't Hof en M. Koendersen, 1994: Baarn, geschiedenis en architectuur , Zeist.

Kruidenier, M., 2014: Baarn in Vogelvlucht in: Baerne Historische Kring Baerne, juni 2014.

Malssen, N. van, 2008: een archeologisch bureau-onderzoek voor de locatie Nieuw Baarnstraat 7 te Baarn (U), ARC-Rapporten 2008-121.

Quak, R.J.J., J.M. van den Berg-Meelis en M.C.M. Simons, 2010: Parkeerterrein Laanstraat te Baarn, gemeente Baarn; Ruimtelijk advies op basis van archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek. Vestigia rapport V10-1790

SIKB, 2010: Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) Landbodems.

Stiboka, 1982: Bodemkaart van Nederland 1:50.000.

Stiboka, 1982: Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000.

.